

List izhaja vsak petek

in velja s poštnino vred in v Gorici domu poslan: za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 s., za četrto leta 80 sold.— Kdor sam po-nj pošilja, plača 2 g. 50 s. Za ude nar. - pol. društva „Gorica“ je cena določena, kakor za druge naročnike. Posamezni listi se prodajajo po 6 sold. pri knjigarju Soharju na Travniku.

GLAS

Naročnina in dopisi

naj se blagovoljno pošiljajo opravištvu v nunskih ulicah h. šte. 386. Vse pošiljatve naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo. Oznanila se sprejemajo. Plača se za navadno vrstico, če se naznanilo samo enkrat natisne, 8 sold., če dvakrat, 12 s. če trikrat, 15 s.; za kolek vsakrat 30 s.

V GORICI dne 6. aprila.

Nj. prevzvišenost naš knezo-nadškof bili so zadržani vdeležiti se shoda avstrijskih škofov na Dunaji in pogovorov glede novih tako imenovanih konfesionalnih postav. Akoravno smo bili prepričani, da naš veliki pastir vselej čujejo nad sebi izročeno čedo, jo varujejo sovražnikov in skrbijo za njo po očetovo, nas je tim bolj razveselilo pismo, ktero so dne 31. marca odposlali kardinalu knezu-nadškofu Ravšerju na Dunaj, ker v njem je izraženo stališče, na katerem stoji njihova prevzvišenost, izraženo pa je tudi stališče, na katerem naj stoji duhovščina, na katerem naj stoji katoliško ljudstvo Goriške nadškofije. Avstrijski škofi so govorili, obsodili in zavrgli so katoliško cerkev in državo podkopajoče postave. Po škofih je govorila katoliška Avstrija, katoliška cerkev v Avstriji in zdaj vemo, kje je resnica, kje neresnica.

Dotično pismo se glasi:

Vaša eminenca!

Pred par dni prejel sem tiskano „objavo“ avstrijskih škofov zastran osnov cerkvenih postav. Bral sem izvrstno delo z veliko pozornostjo in izrekam, da se s podpisanimi p. n. kardinali, nadškofi in škofi popolnoma strinjam. Moram pa obžalovati, da sem opustil kterege mojih visokočastitih tovarišev prositi, naj mesto mene podpiše, kakor so drugi nenazočji storili. Vendar pa menim, da zaradi tega, ker ni mojega podpisa, ne bo nikakoršnega povoda neljubim opazkam, kar bi prav močno obžalovati moral.

Imam čast itd.

Andrej Gollmayr l. r.
nadškof.

Listek.

EVFEMIJA.

Povest iz prvega stoletja kristijanstva.

Spisal A. Lukovič.

I.

Tiha krasna poletna noč je, — šteje se leto 68. po Kristu — neštevilni broj svitlih zvezdic miglja na nebeškem oboku, izpod katerega nočna kraljica, blede luna, smehljuje razsipa negotove svoje žarke čez velikansko mesto Oglej. Sijaj, sijaj, tihi mesec, razujzdancev pajdaš, tvoje lice je mirno, a srce teh ljudi je vzbunjeno; sijaj, sijaj, bolnih družje, tvoj blede svit naj tolažljivo prodira žalostni stan prvih častiteljev sramotnega lesa.

Tišina vlada po krasnih ulicah. Ne

Državni zbor in goriška dežela.

Prazniki so minili: stopimo iz domačega kota spet v javnost. Ni sicer „Glas“-ov namen, vkvarjati se z visoko politiko, pač pa radi pobiramo drobtinice, ki padajo z gosposkih dunajskih miz na našo deželico; ali — ako se hočemo poslužiti družega primera —: pogledimo, ali je novo solnce novega dunajskega parlamenta prisijalo tudi že pred naš prag, ali razgreva že tudi južno-zahodne naše okrajine!

Novo solnce! Res so premnogi direktno izvoljeni državni zbor pozdravljali kot novo, svetlo solnce. Ali v 3 mesecih se jih je že veliko iznenadilo. Poslanci so zdaj na počitnicah in časnikarji sklepajo svoje račune, priobčujejo bilanco o njihovem dosedanem delovanju. Nismo mi, ampak nek drug veljaven časnik, ki pravi, da vsi „velikonočni“ vodni članki glavnih ustavaških časnikov so nekako potrjeni, pobiti; nič pravega veselja, nič upanja ne veje iz njih. Vsi so več pričakovali od „direktnega“, več „svobodnjaštva“ in manj „ministerializma“, več „pogumnosti“ pa manj „mame-meluštva“ po eni in „razrušenosti“ po drugi strani. Kokodakanja — prav glasnega in predrznega se ni manjkalo pred škotskimi vrati, ali jaje — še za pirhe jih ni zadosti. Ne vemo, če ste obe naši zbornici resnično dognali toliko postav, kolikor je na obeh rokav prstov ali malo več, in tudi nočemo preiskovati notranje vrednosti potrjenih postav. Čim manjši pa je dejanski, pozitivni vspeh dosedanjenega delovanja drž. zbora, tem večji je negativni. Tako dolgo je mahala kača radikalnega liberalizma z repom krog sebe, da si ga je vsega razbila. Večina na levi zbornice poslancev je razrušena, nje klubi se razdirajo, nad njenim razvalinami vlada s pomočjo levega središča in (čujte!)

sliši se več oni ropot, koji navadno ošabno rimsko mesto, drugi Rim oživlja. Vse uže spi, vse počiva, le v kakej veliki palači se še svetijo visoka okna kazaje, da tam v sobanah se še zabavlja rimski plemenitaš.

V nočnej tihoti tava po ulici nekdo v naglem koraku, zaviti v dolgo haljo, rimsko togo; obraz si zakriva, kajti nerad bi bil, da ga spozna sitno znančevo oko. Pride k visocej palači, naglo kot kača zmuzne se skoz mala, stranska vrata v poslopje ter stopaje več stopnjic navzgor stopi v razsvitljeno sobo.

„Zdravo Sempronij!“ — „Te nijsmo več pričakovali!“ — „Kde si bil toliko časa?“ doni mu od vseh strani.

„Meherkle? Kaj vam mar? Bil sem, kder sem bil. Le pite, žrite ter molčite“ zavrne je Sempronij osorno.

raznih strank na desnici — ministerstvo! Koliko jih ni prestal in preslišal g. min. Stremayr, koliko se ni v zbornici in časnikih zabavljalo De Pretis-u!! In zdaj? — Herbst, levičnjakov glasoviti voditelj, kateri je tisti čas, ko so se razpravljale konfesionalne postave, gotovo že mislil, da mu pade ministerski portfelj sam od sebe v žep, kaj je zdaj Herbst? Zapuščen vojskovodja! Tako sodijo — ne federalistovski listi, — temveč ustavaški sami. Ugaja li pa zmagonosno ministerstvo zahtevam liberalne stranke, iz ktere naročja se je rodilo? Po nikakem. Kakšen strah že spreleta uboge razbite svobodnjake posnamemo lahko iz nekega sestavka v „N. fr. Presse“-i. Ona že vidi — nov „konkordat“! In to je naj strašniše, kar zamore mučiti židovsko-liberalno-novoerno-ustavaško-centralistično srce, srce človeka, kterege naj draži malik je državna vsegamogočnost, dokler ona — se ve da — njegovim namenom služi. Tedaj tako malo zaupanja do vlade imajo liberalci, da se bojé, da ne bi se konfesionalne postave v Stremayr-jevih rokah prerodile v — „neues freies konkordat“. — Mi pustimo vlado in razrušene levičnjake (kteri so postali že podoba ogerskega zbora in razdrte ondašnje Deakove stranke), naj se cvrejo v svoji masti.

Nehoté smo zašli dalje v visoko politiko, ko smo mislili. Zakrmimo nazaj.

Kaj so delali naši slovenski in kaj goriški poslanci v zboru? Slovenskih poslancev nimamo zdaj v zboru, ampak samo nekaj poslancev iz slovenskih dežel. Mladoslovinci so dolgo prestopali v ustavaški in levičnjaški tabor, zdaj so prestopili; v duševnem oziru ni ga skoraj več razločka med njimi in levičnjaki. Da še zmerom na desnici sedé, to samo na sebi nič ne pomenja. Mi jih imamo za to, za kar jih imajo usta-

„Lejga! lejga!“ krohota se mu navzoči. „Pri vseh bogovih, kako se kiselo drži. — Kaka nevihta ti je čelo nagrbnila? — Vemo kaj je, boginja Venera ga ne ljubi več, zapustila je prezvestega si častitelja. Kder se prime, povsod se mu spodtakne. — Toda veš kaj, pusti iz glave to bedarijo. Na! Sedaj pij, vince bo vse muhe iz glave razpodilo.“

„Da! Lehko je to reči, a izvršiti se ne da. Ne morem si je iz glave izbiti. Monofant, pred njo le skrij vse tvoje i najlepše Venere. Kaka sramota za-me! Celo mesto uže ve o najini poroki i sedaj, sedaj vse se mi pokazi. Pri Jovu! Maščevati se moram. Pasti mora ona i z njo cela drhal. Da! Ti brezbožniki, ti grduni, te oslovske sluge, napredujejo neprenehoma i uže mnogo poštenih ljudi so vjeli v-svoje mreže, brezbožniki . . .“

vaki sami — za prave, vredne tovariše naših nasprotnikov, na katerih na pol razbiti zmagalni voz so privezani z zlatimi (!) verigami zatega svobodnjaštva. Ali sad te njihove zveze je pičel.

Mi se ne spominjamo prav dobro, če so dobivali tudi naši „mladi“ „schallendes Gelächter“ za plačilo, ko so kaj „slovenskega“ nasvetovali, to pa vemo, da so vsi njihovi nasveti odbiti.

Naši goriški gg. poslanci so si drugo taktiko izbrali. Naši niso stopili na desno (v opozicijo), da bi od ondot z levičnjaki koketovali, ampak so premislili stan reči tako-le: V tej dvorani, kakor stvari zdaj stojé, ne bo mogla opozicija nikoli nič opraviti. Če bo gospodujočo stranko in vlado dražila, bo še slabše. Bodimo raji lepo dobri in pohlevni, obdržimo svoje misli za se, stopimo z matadorji na levi in z vlado v ožjo dotiko in skušajmo vsaj v materialnih zadevah doseči, kolikor mogoče. In kakor da bi se bili med seboj pogovorili, gredó eden na skrajno levo med naprednjake, drugi v klub levičnjakov, tretji pa je ostal med zmernišimi prijatli ministerstva v levem središču. Vsak si prizadeva v svojem klubu storiti za našo deželo, kar more. Ta oportunitatna taktika je bila dosedaj precej uspešna. Dobili smo denar za ceste, podporo za revne; sprožilo se je marsikaj zastran predelske železnice i. dr. Ali bolj, ko vse to, mikajo nas take reči, ki so načelne. In tudi v tem oziru imajo naši poslanci kaj pokazati, in sicer nekaj, česar bi se nihče ne bil nadejal od sedanjega parlamenta, ki bi, če bi mogel vso Avstrijo ponemčil. Sprejet je nasvet grof Coronini-ev zastran vpeljanja narodnih kot učnih jezikov na tukajšnjih srednjih šolah. Enoglasno menda se je potrdila dotična resolucija. Da je od resolucije do resničnega vpeljanja ital. in slov. jezika še dolga pot, — to nam bode vsakdo verjel; in po pravici naj povemo, da veliko ne pričakujemo, ker vemo, da ima vlada tisoč sredstev, ogniti se zanj takih in enakih resolucij; ali brez načelne važnosti ona resolucija ni. — Kar nas pa gledé nje plaši, je to, da so bili mnogi enaki nasveti, došli od poslancev družih dežel, odbiti. Qui gatta ci cova! Zakaj se našim dovoljuje, kar se drugim enako potrebnim odrekuje? Samo umetno sestavljenemu Coronini-evemu govoru na

„Jaz ne vem“, odgovori Monofant, višji paganski duhovnik oglejskega mesta, ne vem ali naši bogovi spijo ali kaj, da puste to nevero tako razširjevati se. Zastonj darujemo Jovu najdebelejše bike, on nas ne sliši, pozabil nas je, zastonj se kadijo najdražja kadila boginji Veneri, njeno srce je otrpnelo, ne smili se jej več zvesto rimsko ljudstvo i celo Belin, naš domači bog, bog oglejskega mesta, ne gleda več na nas! Ne dopadajo se mu naši ponižni darovi, ne več cvetlice, ne več vino, ne kadilo, katero mu darujemo. Vse zastonj. O bogovi! Kaj bo z nami, kaj . . .“

„E! Molči, molči, pope! kaj za vruga kvasiš tu, kaj hočeš tudi nas slepariti? Revče! Saj nijsmo tako neumani“, zavrne ga Sebast, glavar oglejski, „kaj meniš, da tudi mi verujemo v bakrene tvoje podobe? No beži, pij, jej, žri, dokler imaš kaj.

ljubo vendar ne; ampak naj brže zato, ker njegova liberalnost družih levičnjakov liberalnost še presega, in pa znabiti tudi zato, ker je levičnjakom iz nekih vzrokov mar, ohraniti si na svoji strani veljavnega gospod grofa.

Goričane je poslednja Coronini-eva pridobitev jako navdušila. Napravil se je tukaj v mestu odbor, ki namerava gosp. grofu poslancu (v Št. Petru) napraviti sijajno bakljado (ovácijo). Govori se o njem že, kakor o italijanskem „re galantuomo“. To bi bilo vse prav, da le ne bi se od neke strani v prvi vrsti njegov liberalizem ne povdarjal. Mi visoko cenimo lepe lastnosti gosp. grofa C., ali — — (No, naj bo! molčimo za zdaj!) Le sploh še recimo, da — ker roka roko umije — morajo tudi naši trije poslanci pomagati levičnikom njihove smotre dosežati. Tako n. pr. ozir konf. postav. — Gosp. dr. Valussi hodi svojo pot.

Dunajsko zbornó solnce je prisijalo tedaj tudi pred naš goriški prag, ali nas bo pa tudi prijetno grelo — bomo videli.

Civilna ženitev.

IV.

Pri ženitvi si mož in žena mnogo reči vzajemno obljubita, in se vsled obljube vzameta, iz tega nastane dosti pravic in dolžnosti, vendar pa nikakor ne sledi, da je ženitev pogodba ali kontrakt, kterega ima država kakor druge kontrakte se svojimi postavami vredovati. Temu nasprotuje prepričanje vsih narodov, kterim je bila ženitev Božja in ne posvetna reč, katero so varstvu bogov izročevali in jo sploh s pobožnimi obredi sklepali. (Gl. Moy v. d. Ehe.) Ženitev ni civilna ampak natorna pogodba, katero je Bog, preden je bila kaka država, ustanovil, in jo Kristus do časti sakramenta povzdignil. Podlaga ženitve je ljubezen, ktere ne more posvetna postava zapovedovati, v zakonu so mnoge in važne dolžnosti, kterih ne more posvetna postava tirjati.

Nam katoličanom je ženitev sakrament, kateri se ne more od pogodbe ločiti, da bi mogel kdo ženitev pred državnim za to postavljenim oblastnikom skleniti, in potlej v cerkev stopiti, da bi prejel sakrament. Ko je na Turinski univerzi profesor

Neumno neomikano ljudstvo naj se uklanja tvojim zlatim bogovom, tvojemu leskečemu se Belinu, naj se trese pred strelom tvojega Jova i njegove sitne June . . . toda mi, mi, kam si zabredel? Ali ne veš, da sam pičice o tem ne veruješ, si pozabil, da se ti i aygur drug drugemu skrivaj smejeta? — Če hočeš, jaz verujem le v dvojico: Baha i Venero i ravno zarad tega, pri vseh tvojih bogovih, žal mi je, da naše lepe oglejske device tekajo za temi kristjanskimi ptujci. E! čakaj, molči! — ne bomo pustili ne, da tem gnjusnim zaničevalcem našega božjega carja perute zrastejo, saj veš, da kot častitelju tvoje Venero je tudi meni škoda, saj sem jej tudi jaz vdan, ne sicer tvojej srebrni posodi . . . Toda sedaj poslušaj me: jej, žri, raduj se! Menim, da je dosti pametna vera ta. A da ti teka ne kazim, ti povem, da naj le enkrat

cerkvenega prava J. N. Nuytz učil, da je pri ženitvi kontrakt bistvena, sakrament pa le manj bistvena, postranska reč, ktera se more od kontrakta ločiti, in da sakrament obstoji le v blagoslovu, kterega zaročeni v cerkvi prejmejo, so sv. Oče papež Pij IX dne 22. avgusta 1851 leto Nuytzove krive nauke zavrgli. Dne 19. septembra 1852 pa so Sardinskemu kralju Viktoriju Emanuelu pisali: Verska resnica je, da je naš Gospod Jezus Kristus ženitev k časti sakramenta povikšal in katoliška cerkev uči, da je sakrament bistvenost zakona, in nikakor ne le kontraktu pripadajoča lastnost, po tem takem je med kristjani le tista zakonska zveza postavna, ktera se sklène ko sakrament in vsaka druga je le priležstvo (konkubinat). Posvetna postava, ktera loči sakrament od kontrakta in določuje za katoličane ženitev, nasprotuje nauku cerkve, si prisvojuje nje pravice, kterim se ne more odpovedati, taki posvetni postavi sta v djanskem življenji enaka priležstvo in sakrament zakona. V ogovoru do kardinalov dne 27. septembra 1852 so sv. Oče slovesno izrekli, da je slehernemu katoličanu znano, da je zakon sakrament nove zaveze, kterega je Kristus ustanovil, in da se ne more med vernimi ženitev skleniti, ako ni sakrament, in da je zavoljo tega vsaka zveza med možem in ženo, akoravno bi bila po posvetni postavi sklenjena, če ni sakrament, grdo in pogubonosno priležstvo, katero je cerkev vedno zavrgla.

Zakon je že kot natorna pogodba nerazvezljiv, posebno pak je nerazvezljiv kot sakrament (I. Moz. b. 2. Mat. 19, 6. Trid. zbor. s. 24.) Al ravno nerazvezljivost zakona je vzrok, da si naši liberalci na vso moč prizadevajo, da se civilna ženitev vpelje, ker je njim za razvezljivost zakona mar, kakor so avstrijski skofi v svoji znameniti spomenici od 20. pr. m. naravnost izrekli. Ako se vpelje civilna ženitev, se vpelje tudi nje razvezljivost; „kakor se da namreč vsaka pogodba zopet razveljaviti, če sta pozneje oba pogodnika tega mneuja, prav tako se da ženitna pogodba razvezati, če sta oba zakonska zadovoljna, in država, ki hoče dosledna biti, mora to pripuščati, saj v važnih slučajih“ argumentira S. Ako se vpelje civilna — tedaj razveljiva — ženitev, se zgodi, da je žena udova, med tem ko nje mož še živi, in da mož vdov-

staknem to gnjezdo, potem bom uže vedel, kaj mi veleva naš božji car Neron“.

„No, Sempronij!“ pretrga nekdo izmed pivcev glavarjev govor, „kako se je godilo s tvojo Evfemijo? Tega nam še nijsi povedal.“

„O, moja zgodovina je kratka a tužna. Toliko časa sem uže tija zahajal, da sem si bil zmage gotov nadejaje se, da vam bom mogel danas poroko naznaniti, kajti naš izvrstni prijatelj Valent, njeni oče, bil je z menoj pogovorjen ter popolnoma zadovoljen. Napotim se toraj proti večeru k njej. A kaj slišim iz njenih ust? Kar odločno mi de, da moja biti ne more, da ima družega ženina, za kojega bi dala vse premoženje i tudi življenje, če bi treba bilo. Obraz se jej je svetil pri teh besedah nenavadne bliščobe, mislil sem, da nij ona, ampak da sama boginja Venera se mi

čuje, akoravno ima še živo ženo, da je sin brez matere in mati brez sina, akoravno oba še živita, kakor je prav dobro opazil Montlosier. Iz tega pak sleherni lahko spozna, da civilna ženitev rodi pogubonosne nasledke za družine in za državo. Škofi v Švici so l. 1868 izrekli, da je družinsko življenje odločno za cel narod. Družina se more pa vstanoviti le na podlagi kristjanske ženitve. Schlegel pravi (Philos. d. Lebens) da je vselej in povsod moralna prekucija družine pokvarila, preden je anarhija napočila, ktera je dežele zmešala in države omajala. Ker ni civilna ženitev drugo kot sleparija (Stolz jo imenuje Volksbetrügerei), ker rodi žalostne nasledke za družine in države, se nad njo ne huduje samo duhovstvo, ampak vsi, katerim je mar za resnico, za srečo družin in za blagor države. Ako bi se imela upeljati civilna ženitev, je dolžan verni kristjan jo se postavnimi sredstvi zabraniti, to tirja od njega Bog, tirja vest, cerkev in celo država zaradi nasledkov.

Konečno Sočo vljudno vabimo, nam povedati, kedaj da je pri nas država župnikom opravilo naložila, da se ženitna pogodba pred njimi sklepa.

Ogled.

Avstrija. Zbornica poslancev je zaradi velikonočnih praznikov odložila svoje delovanje do 14. dne t. m. Ker se obravnave delegacij začne 21. dne t. m., bode ob enem zborovanje na dve strani. Razprave delegacij ne bodo tako gladko tekle in sklepi ne se po volji ministerstva vršili tako, kakor druga leta, vzrok temu povedali smo v zadnjem listu. Da naši bralci zvedó, ali si vsaj misliti zamorejo, kako globoko jim bo treba v žep seči plačevaje prelube davke, naj povemo samo, da minister vojaštva zahteva za letošnje leto malenkost od 93 milijonov 121.646 goldinarjev za navadne, za nenavadne stroške pa blizo 6 milijonov. Dragi so naši lepi vojaki! — Gosposka zbornica začne svoje obravnave danes v petek. Na dnevni red stavi je gospod predsednik „verske postave“. Mnenje, ali bodo te postave tudi v gosposki zbornici sprejete ali zavržene, je jako različno. Časopisi v gibanju na vse strani, nekteri trdijo, da posebno nekdanji mini-

je prikazala, oko jej je žarelo kakor plameč ogenj, niti ganiti se nijsem upal — kar naenkrat se spomnem te nove vere, da je morda i ona zabredla v mreže tem brezbožnim nevernikom; izvan sebe vskliknem.

Evfemija, si morda kristjanka?

„Da! Zadel si jo, Kristjanka sem z dušo i s telesom“, mi navdušeno odgovori, „vedi toraj, ne bom se ločila od mojega Jezusa, nobena zemška moč me ne bode prisilila zapustiti nebeškega ženina, ne bojim se ni tebe ni krvavega rabeljnovega meča“.

Osupnjen omolknem.

„Je li to zadnja tvoja beseda?“ prašam tresè se.

„Je!“ odgovori, na enkrat blede kot smrt.

Izvan sebe zletim iz sobe, dirjam, ne

ster Schmerling močno agituje zoper osnovane postave, ter upa potem vsesti se na ministerski stol Auerspergov. Kdor je pa tudi le po vrhu čital obravnave zbornice poslancev, in komur je znano, iz kakih elementov je sestavljena gosposka zbornica, tudi en trenutek ne dvomi, da bodo te zoperverske postave v gosposki zbornici še prej sprejete, kakor v zbornici poslancev.

Na Českem hočejo Mladočehi zdaj verski liberalizem kazati s tem, da se delajo husite. Palacki voditelj staročehov, pa je povzdignil svoj glas zoper laž in komedijo Mladočehov. On pravi, da sedanji Mladočehi husitom še podobni niso, ampak da so brez vere, da so si husizem le kot krinko na obraz pritiskali, da z njo Česki narod slepijo in zapeljujejo. Marsikaj enacega bi se lahko reklo tudi od nekterih, ki se tudi Mladi imenujejo.

Svitli cesar je velikonočno nedeljo odposlal odgovor na papeževo pismo v lastnoročno pisanem listu. Kar je posebnega na tem je, da ga ni po ministru zunanjih zadev, tudi ne po c. kr. poročniku izročiti dal papežu, ampak njemu naravnost ga poslal. Andrassy je poslal officielno depešo poročniku v Rim, kot odgovor na spomenico škofov.

Na Ogrskem imajo politične počitnice, pripravljajo se na novo zborovanje in ministri bodo poslancem menda polne torbe rešilnih postav na mize prinesli, posebno bi bilo dobro, da bi njihov finančni minister kako pametno povedal. Peštanska sodnija je grozovitega roparja in moriveca *Rozsa Sandor*-ja v smrt na vislicah obsodila. Dvakrat je imel že na vislicah konec vzeti, kakor je po svojih umorih, ropih in tatvinah zaslužil; al na svet magjarskih zagovornikov njegovih bil je pomiloščen, in — vtretjič je zdaj obsojen.

Vnanje države. *Pruska.* Dunajska „Presse“ je priobčila neke liste bivšega pruskega poročnika grofa Arnim-a v Rimu. Ti dokumenti jasno dokazujejo, da je pruska vlada silno agitovala zoper versko dolžbo papeževe nezmotljivosti, in prusko predrznost enako slikajo, kakor pred nekaj časa kujiga Lamarmora prusko perfidnost.

Francoska. Glasoviti komunisti Rochefort, Paskal Grousset, Jourde in Régère,

vem kod, kakor blazen po ulicah, kakor divja zver zaletim se na obrežje morja, vstavim se, gledam pluskajoče valove, koji me vabijo, da bi za veke v njih svoje razljuteno srce ohladil — toda ravno ko hočem iz obrežja v peneco se morje strmo-glaviti: „čakaj!“ slišim v svojem srečnem glas, „ostani, sramotno je to, živeti moraš i živeti boš, da si tužno srce nasladiš s sladom groznega maščevanja“. Vstavim se. Sklep je storjen, pasti mora ona i cela njena drhal. Sebast! Glavar, moč imaš, rabelj čaka na tvoj miglje, pomagaj mi, osveti mojo osramoteno, plemenito rimsko krv. Udari te zločine, te izdajalce bogov i domovine, osveti zvestega Rimljana.“

„Sempronij! Ne tak naglo, počasi, udarili bomo, toda previdno, pasti mora ne le ona, ampak vse te oslove častitelje bom potrebil, rešil bom drugi Rim te kuge.

kteri so bili v pregnanstvo obsojeni zaradi hudobij, ktere so zakrivali za časa komune v Parizu, ušli so iz pregnanstva. Amerikanska barka jih je sprejela in odpeljala. Kam bodo ti moderni tolovaji in morivci zdaj se podali, se ne ve, gotovo nič dobrega ne nameravajo in nič prida počeli ne bodo.

Španska. Hud boj traja že nekaj dni med Karlisti in republikanci in kakor razna sporočila naznanjajo, nagiba se zmaga vedno bolj na stran Karlistov. Da ima Serrano težko stanje je verjetno, in da bo malo opravi, je še verjetnejši, ker tudi Napoleon I. je spoznal v španski vojski, da je tako rekoč nemogoče te od večnega mojstra postavljene trdnjave premagati. Naj zadnja sporočila pripovedujejo, da je v mestu Bilbao-i vstal velik punt in da je v republikanskih trumah velika obupljivost očitvidna. Karlistom prihaja vedno mnogo novih vojakov, celo 3000 žensk je vstopilo. Santes je z močno vojno odrezal vso dotiko z Madridom republikanski vojski. Med Karlisti je neizmerno navdušenje.

Rimsko. S. Oče sprejemajo vedno imenitne goste, ki jih zagotavljajo detinske svoje vdanosti. Pred nekterimi dnevi so sprejeli kneza Adolfa Thurn-Taxis in kneginjo Heleno, sestro presvitle cesarice naše in vdovo kueza Maksimiljana Thurn-Taxis z družino.

Domače novice.

(V zadnjem zasedanji občinskega zbora) bila sta stavljeni in sprejeta dva za Gorico važna predloga. Prvi, naj se mesto preskrbi s potrebno vodo. Pretresovali ga bodo in dotične nasvete stavili za to v odsek izvoljeni gg: Erzetič, dr. Pajer, dr. Perco, vitez Ritter in občinski inženir dr. Bridiga. Drugi predlog meri na to, da se dosedanje pokopališče prestavi na primernejši kraj. Pretresovanje imenovanega po vitezu Ritter-ju stavljenega predloga oskrbeli bodo gg: Catinelli, prošt Codelli, dr. Dellaboua, dr. Perco in vitez Ritter.

(Dobro delo.) Gospod *Gavencij Tosi* je mestnemu županu Karolu Perinello-u izročil 50 gold., naj jih med naj bolj potrebne družine razdeli o priliki velikonočnih praznikov.

Zaradi tega potolaži se, osveta ti bode, toda osveta sijajna“ odgovori Sebast.

„Dobro! Dobro!“ glasi se viharo po sobani, „pijmo veselo, pijmo mogočnemu Bahu na čast“.

„Smrt kristjanom!“ zagrmí drhal i zlate posode evenkajo, da se soba trese...

Sijaj, sijaj, blede luna, pajdaš popivalcev, toda kam, kam hitiš? Seli misliš vtopiti v adrijske valove, da ne gledaš človeka v živinskeje svojeje strasti? Sijaj, sijaj, blede mesec, tužnih druž, to da zakaj si se oblekel v krvavi kolobar? Mar li mesta prorokuješ meč krvavi i krvi potoke?

(Dalje prih.)

(Finančni minister g. baron De Pretis) prišel je iz Dunaja na velikonočne praznike v Gorico.

(Za okrajnega glavarja na Primorskem) je imenovan ministerstva podtajnik g. Schemerl.

(Svečanost na čast grofu Coronini-u). V sredo zvečer šla je mestna godba zbravši se na Travniku v Št. Peter, z njo deputacija volilcev g. grofa, da se mu zahvali za vse, kar je pridobil dobrega za našo deželico sedé v dunajski lesenjači, posebno pa za sprejeto resolucijo, vsled ktere bode kedaj na Goriških srednjih šolah narodni tudi učni jezik. Mi radi priznavamo dobro voljo g. grofa, opomnimo pa vendar njegove častilce, da so tudi meščani Troje silno veseli bili, ko so imeli „lesenega konja“ srečno v mestu.

(Procesija veliko saboto) je bila veličastna posebno v veliki cerkvi. Vdeležilo se je prav veliko občinstva obojnega spola, posebno gospe viših stanov so odlično kazale svoje katoliško prepričanje. Posebno odlikoval se je g. župan sè svojo nenazočnostjo. Na Travniku je čakalo vojaštvo procesije mestne fare.

Razne vesti.

— Potres. V Trnovem na Notranjskem je bil 27. p. m. okoli 10. ure zvečer že v drugo precej močen potres. Enako tudi 26. na Laškem v mestu Beluno dvakrat zaporedoma.

— Mati dobrega sveta, ali nove Šmarnice (po Keršbaumerju) pridejo na svitlo v založbi gosp. Henrika Ničmana v Ljubljani nekako 12.—14. tega meseca.

— Velikonočne praznike zgodila se je velika hudobija v Fari. Nek gostilničar je z revolverjem vstrelil človeka z imenom Marega. Natanjčno sporočilo prinesemo prihodnič.

— Pridni šolarji. Na ljubljanski viši realki so, kakor po vsih drugih šolah, končali prvo polletje. Napredek je silno slab. Nič več, kakor 73 učencev dobilo je trojko. Vzrokov tega slabega uspeha je več; veliko so učenci zamudili in pozabili na dolgih počitnicah, ktere so imeli zavoljo koz, mnogo jim je na poti tudi poduk v nemškem jeziku, kterelega mladina ne zna in ne ume, a tega skrbljiva vlada nikakor sprevideti noče. S tem se godi škoda ne le učencem, ampak tudi njihovim starišem, kteri svoje sinove dostikrat iz daljnih krajev pošiljajo v šolo in si marsikaj od lačnih ust odtrgajo, da le sinu napravijo obleko, plačajo stanovanje in hrano. Za plačilo in vesele praznike jim — dostikrat zarad nemške prenapetosti — prinesejo učenci „trojko“ za kolač.

— Zarad konfisciranega „Slovenca“ št. 27. je bila 8. aprila pri deželni sodnji v Ljubljani obravnava, ker se je vredništvo „Slovenca“ zoper konfiskacijo pritožilo. Dr. Costa kot zagovornik je izvrstno dokazal, da konfiscirani članek nima takega zadržaja, kakoršnega mu državni pravdnik podtika, sodnja pa je zavrгла pritožbo in potrdila konfiskacijo.

— Mrtva roka. Ako ima cerkev kaj premoženja, pa ga varuje in ne zapravlja, kakor nekteri priljubljeni ljudje in tudi marsikaka vlada, so verski nasprotniki hitro pripravljeni

kričati in s prstom kazati na „mrtvo roko“. Kakor pa cerkev premoženje svoje varuje, varujejo ga tudi njeni služabniki — duhovni, ter ga po smrti v kak dober namen obrnejo. Gosp. Martin Pajk, fajmošter v Polji pri Ljubljani, ki je 1. t. m. po kratki plučni boležni umrl, zapustil je vse svoje premoženje cerkvi in — revežem.

— Mestne volitve v Ljubljani. Odbor društva „Slovenije“ v Ljubljani je velikonočni ponedeljek povabil volilce ljubljanskega mesta v čitalnično dvorano, naj bi se javno sklenilo, ali se vdeležijo volitve v mestni zastop ali ne. Ker bi po starem volilnem redu — novega vlada ne predloži v potrditev — zmed 11 odbornikov, ki bodo na novo voljeni le 5 narodnih kandidatov zmagati zamoglo, je bilo sklenjeno volitve ne vdeležiti se. 5 narodnih proti 25 nemškutarskih odbornikov bili bi prvi le duše v vicah pravijo „Novice“.

— Nova knjižica. Gosp. M. Močnik, tajnik učiteljskega društva v Ljubljani itd. izdal je „Imenik šolskih oblastnij, šol in učiteljev po Slovenskem“. Ker je knjiga ravno pred tiskanjem lista došla, povemo prihodnjic več o nji. Priporočimo jo pa že danes učiteljem in prijateljem šolstva.

— Za zvonove na sv. Gori so darovali: farmani z g. župnikom v Šmartnem v Berdih 82 gold. 40 s., N. N. je dal 2 gold. N. N. je dal 2 gold.

Gospodarske stvari.

Korun (krompir).

(Dalje in konec).

Ker pravih zdatnih zdravil tedej ne poznamo, toliko več moramo paziti in odstraniti vse, kar more pospeševati to bolezen. Prva reč je, da zberemo za seme prav zdrav in če je le mogoče celi, srednjo veliki korun, pri katerem nismo tudi ob času rasti nikakoršnega znamenja bolezn zapazili. Prav storimo, če krompir, kterelega hočemo saditi, povalimo v pepelu ali v dobro razjedljivem in povaljenem apnu; obe te tvarini ste razjedljivi in morete nekoliko koristiti. Nekteri celo priporočajo namakanje sevnega koruna v vodi, v kteri se raztopi nekoliko kuprenega vitrijola. V taki raztopljeni ostanejo koruni po 10 k večem do 12 ur. Na pet do šest vaganov koruna vzame se en funt plavega vitrijola, kterelega raztopimo v velikem čeburu vode. Predolgo časa, več od 12 ur ne smemo pustiti krompirja v tej raztopljeni, ktera je uže tako močna, ter more uničiti kaljivost koruna.

Glavna reč je, da odločimo krompirju suho bolj peščeno zemljo. Posebno mlad gnoj, ki ima veliko gnjilca v sebi, zamore hudo škodovati. Če nas uže nadleguje ta bolezen, bodimo vsaj pozorni in sadimo krompir sploh na take zemlje, ktere smo pognojili prejšnjo leto na ono rastlino, ktera je v kolobarju prednica koruna. Ravno po slovenskih pokrajinah je mnogo hribskih poljedelcev, ki imajo navado nekoliko let obdelovati nektera zemljišča, ktera potem puščajo več let za pašnik. Kako lepo priliko imajo, posejati korun v tako

noviše, ktero uže tako krompir ljubi. Če pri sajenji privoščimo korunu še nekoliko dobrega bukovega pepela, smemo nadejati se bogate in srečne letine.

Tudi je koristno, če, kolikor sploh vremenske razmere dopuščajo, zgodaj korun sadimo in tudi kmalu osujemo, ker z osipanjem napravljamo debelo plast zemlje, skoz ktero ne more tako lahko predreti okužljiva glivica iz steblla do podzemeljskih gomolnic.

Zopet drugi priporočajo, da se pozanje korunovka in trdè, da stem se odpravi nevarna bolezen. Res je, da v začetku sedè glivice le na perji in stebllu, in da s porezavanjem korunovke odpravimo iz njive ono priliko bolezn. Na prvi videz je ta nasvet izvrsten in v splošnem tudi vpravičen; toda s tem, da rastlini odvzamemo steblo in pirje, je gotovo škodljivo, ker jo oropamo onih organov, ki so ji za življenje neobhodno potrebni in v istini vidimo rastlino pešati, posebno če ji odvzamemo perje ob času, ko je komaj začela nastavljati gomolnice, ktere ostanejo potem revne in majhne. Le ko je rastlina uže krepke gomolnice storila, moremo požeti korunovec, pa nemudoma, kakor hitro zapazimo na perji prva znamenja glivic. Nektera korunova plemena so tej bolezn veliko manj podvržena n. pr. „Early-Rose“ („Gosp. list.“)

Borsni kurzi na Dunaji 8. aprila.

	gl. kr.
Enotni drž. dolg. v papirju . . .	69.25
„ „ „ „ srebru . . .	74.25
Drž. posojilo leta 1860 . . .	103.50
Akcije narodne banke	961.—
Kreditne akcije	195.—
London	112.40
Napoleon d' or.	8.99
Cekini	—.—
Adžjo srebra	105.85

Tržna cena.

	gl. kr.
Pšenica	3.68
Rež	2.10
Ječmen	3.84
Oves	1.50
Koruza	2.57
Ajda	—.—
Krompir	—.—
Seno	1.05
Slama	-.80

Oznanilnik.

Podpisani daja na znanje p. n. občinstvu, da je dobil iz Firenze sopet obilno zalogo pravega sirupa

Pagliano.

Na Placuti h. št. 5. II. nadstropje.

KAROL MAILING.